

dávce z přírůstku hodnoty převody neúplatným jednáním právním mezi živými. Za neúplatné právní jednání jest pokládati ve smyslu § 938 ob. zák. obč. smlouvu, kterou se druhému věc bezúplatně přenechává; tedy takovou smlouvu, při které se za poskytnutí výhody nedostane poskytovateli ekvivalentu (srov. Krčmář: Právo obligační, 1929, str. 156 a Komentář k čsl. obec. zák. obč., díl 4. 1936, str. 405). Naproti tomu za úplatné právní jednání nutno pokládati takové jednání (smlouvu), ve kterém strana věc nabývající se zavazuje za to, že jí druhá strana věc postupuje, k nějakému vzájemnému plnění. Okolnost, že snad toto vzájemné plnění je vyměřeno se zřetelem na zvláštní poměry níže než v případech pravidelných (t. zv. *negotium mixtum cum donatione*) nemění nic na povaze těchto právních jednání jako právních jednání (smluv) úplatných (srov. Krčmář, tamtéž str. 15).

V daném případě postoupila stěžovatelka postupní smlouvou nemovitost s výhradou doživotního poživacího práva pro sebe.

Poživací právo jest podle §§ 472 a 509 ob. zák. obč. věcným právem k cizí věci a nemůže proto býti zřízeno vlastníkem věci pro něho samého. Výhrada poživacího práva při převodu vlastnictví není proto jednostranným prohlášením, nýbrž smlouvou dvoustrannou, při které se nabyvatel vlastnického práva zavazuje trpěti požívání věci dřívějším vlastníkem. Zřizuje tedy teprve nový nabyvatel dřívějšimu vlastníku právo poživací k postoupené nemovitosti. Proto nelze ve výhradě poživacího práva spatřovati nějaké hypotekární břemeno, které by vázlo na nemovitosti již v době převodu a se kterým by byla nemovitost převáděna a které by proto snižovalo pouze hodnotu neúplatně postupované nemovitosti, nýbrž postup nemovitosti s výhradou poživacího práva jest pokládati za smlouvu, ve které nabyvatelé, přejímající nemovitost, zřizují současně dřívějšimu vlastníku nemovitosti poživací právo k této nemovitosti. Ale pak nutno v tomto jednání spatřovati vzájemné plnění, tedy úplatu za přenechání nemovitosti a smlouvu takovou nutno pokládati za smlouvu úplatnou (srov. Boh. A 1799/1922).

Nález z 19. února 1938 č. 6405/35-5.

Upravující služební a platové poměry zemských slezských zaměstnanců v soukromoprávním poměru podle § 53, odst. 1, věta 3 zák. org. č. 125/1937 Sb., nemůže zemské zastupitelstvo založiti kompetenci politických úřadů k úřednímu rozhodování sporů z toho vznikajících.

Podle § 1 jurisdikční normy vykonávají soudní moc v občanských věcech právních řádné soudy, pokud věci ty nejsou přikázány zvláštními zákoníky jiným úřadům neb orgánům. Má-li tedy rozhodování ve věcech občansko-právních, tudíž ve věcech soukromého práva, býti svěřeno úřadům správním, musí se tak státi právním předpisem, který je způsobilý podobnou výjimku z ustanovení § 1 jurisdikční normy založiti. Tomu nasvědčuje i ustanovení § 105 ústavní listiny, resp. zákona č. 217/25 Sb., podle něhož ve všech pří-

padech, ve kterých úřad správní podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, je volno straně tímto rozhodnutím dotčené..... dovolávati se nápravy pořadem práva. V podstatě na stejné myšlence spočívá zřejmě i ustanovení čl. 7, odst. 2 zákona o organizaci politické správy č. 125/1927 Sb., podle něhož — pokud jde o kompetenci politických úřadů — nedotčena zůstávají zákonná ustanovení, podle kterých politické úřady rozhodují o nárocích soukromoprávních.

Pro správnost tohoto mínění lze se také dovolati řady ustanovení ústavní listiny, z nichž vyplývá vesměs, že založení kompetence správních úřadů může se státi jen zákonem nebo vládním nařízením, které je vydáno na základě zákonného zmocnění. Tak § 85 úst. listiny předpisuje, že působnost ministerstev (jakožto nejvyšších správních úřadů) se upravuje zákonem, § 89 stanoví pak, že ustrojení nižších úřadů státní správy se určuje v zásadě zákonem a na jeho základě nařízením, a § 54, odst. 8, písm. b) vylučuje z pravomoci stálého výboru možnost měniti příslušnost úřadů.

Žalovaný úřad se dovolal pro své stanovisko, že politické úřady jsou příslušny ve věci vydávati úřední rozhodnutí, toho, že zemské zastupitelstvo země Moravskoslezské se schválením vlády, jsouc k tomu oprávněno podle § 53, odst. 1 org. zákona, recipovalo pro zaměstnance zemských slezských drah služební úpravu pro zaměstnance státních drah, jak je obsažena v nař. č. 15/1927 Sb., a tím i ustanovení § 70 cit. nařízení. Podle tohoto předpisu, jak byl s příslušnou obměnou recipován, byla totiž rozhodnutí zemského úřadu ve věcech zaměstnanců slezských zemských drah podrobena odvolání k ministerstvu vnitra.

Soud nemohl se žalovaným úřadem souhlasiti.

Ustanovení § 53, odst. 1, věty 2 org. zákona stanoví, že zemské zastupitelstvo upravuje služební a platové poměry zemských zaměstnanců. Není zajisté vyloučeno, aby zemské zastupitelstvo u zaměstnanců v soukromoprávním poměru stanovilo, že tvorba vůle orgánů země bude podléhati přezkoumání ještě orgánem jiným, po případě i státním, za předpokladu arci, že subjekt, o jehož orgán jde, nemá proti tomu námitek, avšak i projev tohoto orgánu jiného bude se pohybovati výlučně na poli práva soukromého. Neboť k tomu, aby tento orgán — je-li to správní úřad — mohl vydávati v soukromoprávních věcech úřední rozhodnutí, je třeba právního předpisu, který by kompetenci orgánu v tomto směru založil, tím však v žádném případě nemůže býti pouhé usnesení zemského zastupitelstva, schválené ve smyslu § 53, odst. 2 zák. org. vládou. Takto by totiž usnesením zemského zastupitelstva se schválením vlády byla určována kompetence správních úřadů, což by ovšem nebylo možno nikdy uvést v soulad se shora uvedenými ustanoveními ústavní listiny.

Přikázání kompetence správním úřadům k rozhodování o soukromoprávních otázkách může se ovšem státi nejen přímo zákonem, nýbrž také nižším právním předpisem na základě zákonného

zmocnění. Tu zakládá nižší právní předpis kompetenci správních úřadů z vůle zákona a jde pak již jen o otázku, zda takováto delegace zákonodárné moci je s hlediska ústavní listiny přípustná. Tak tomu bylo zejména u vládn. nař. č. 15/1927 Sb. o úpravě platových a některých služebních poměrů zaměstnanců československých státních drah. Ustanovení § 70 citovaného nařízení, jímž byly úřady státní železniční správy povoleny k vydávání úředních rozhodnutí o soukromoprávních věcech zaměstnanců státních drah, má svou oporu v § 210 zákona č. 103/1926, jak bylo již též vysloveno nálesem Boh. A 12618/36. Kompetence správních úřadů k rozhodování soukromoprávních sporů byla tu tedy sice založena nižším právním předpisem, avšak na základě výslovného zákonného zmocnění. Avšak ustanovení § 53, odst. 1, věta 2 org. zákona obsahuje pouze kompetenční předpis pro zemské zastupitelstvo k úpravě služebních a platových poměrů zemských zaměstnanců, nelze však v tomto ustanovení shledati zmocnění k tomu, aby byla zakládána usnesením zemského zastupitelstva nová kompetence správních úřadů. Třetí věta odst. 1, § 53 org. zákona, která uvádí směrnici pro míru služebních a platových práv z této úpravy vyplývajících, vytyčuje pak pouze hranice pro zemské zastupitelstvo, ve kterých se smí úprava služebních a platových poměrů zemských zaměstnanců pohybovati; ani tu není žádného zákonného zmocnění k zakládání nové kompetence správních úřadů. Při tom může již zůstatí zcela stranou otázka, zda by podobné zmocnění pro zemské zastupitelstvo (a kontratrio zmocnění vlády k vydání vládního nařízení), kdyby vůbec bylo v zákoně obsaženo, bylo možno srovnati s předpisy ústavní listiny.

Nález z 22. února 1938 č. 1023/36-7.

»Odpočivnými (zaopatřovacími) platy« ve smyslu § 7 vl. nař. č. 252/1933 Sb. o úsporných opatřeních personálních nerozumějí se odpočivné (zaopatřovací) platy jen v rozsahu, v jakém jsou podrobeny dani důchodové.

Vládní nařízení č. 252/1933 Sb. sleduje a dále prohlubuje myšlenku snížení odpočivných platů z důvodu vedlejšího výdělečného příjmu výslužníkovy, která byla již vyjádřena po prvé v § 18 zákona č. 286/1924 Sb. o úsporných opatřeních ve veřejné správě a pak v § 15 zákona č. 204/1932 Sb. o úsporných opatřeních personálních. Podrobuje totiž odpočivné (zaopatřovací) požitky jednak srážkám generelním, naznačeným v § 4, jednak snížení individuálnímu (§§ 7, 9, 10), činí zaopatřovací požitky předmětem svých úsporných opatření. Při tom nijak nestanoví, že předmětem srážek, resp. snížení jsou odpočivné požitky jen v rozsahu, v jakém jsou podrobeny dani důchodové ve smyslu zákona č. 76/1927 Sb. (nyní ve znění zákona č. 226/1936 Sb.), tedy po odečtení srážek tam podle § 15 posléz cit. zákona přípustných. Naopak stanoví pro srážky ve smyslu § 4 vládn. nař. č. 252/1933 Sb. jako srážkovou základnu celkové odpočivné příjmy bez přídavku